

Glasilo
„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani.“

Izdavatelj in odgovorni urednik:

JAKOB DIMNIK,

učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. 22. Ljubljana, 16. listopada 1897. XXXVII. leto.

Vsebina: IX. skupščina „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ dne 4. in 5. vel. srpana v Celju. — Fr. Orožen: Ustavoznanstvo. — —nj— Drugo berilo in slovnica za občje ljudske šole. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Geslo: „Ne nazaj, ne navzdol, ampak naprej in navzgor.“

IX. skupščina „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ dne 4. in 5. vel. srpana v Celju.

(Konec.)

Zborovanju je prisostoval do konca tudi jeden duhovnik — duhovnik po volji božji — č. g. J. M. Kržišnik, s Teharjev pri Celji. Ta častiti svečenik je pravi apostelj miru. Ko bi tudi kranjska duhovščina tako sodila o učiteljstvu, kako lepa sloga bi lahko vladala med nami! So vmes častne izjeme, žal, da redke. Ta pošteni mož piše o našem shodu v Celji v „Slovincu“ med drugim tudi to-le:

„Preuveril sem se tedaj, da ni bilo vse tako ‚hudo‘ mišljeno, kakor se je zdelo: ostal sem še dalje in se še udeleževal razpravljanja. In spoznal sem, da se da ž njimi govoriti pametna beseda, da je zlasti nedorazumenje krivo, da ni vzajemno razmerje tako prijateljsko, kakor bi bilo lahko — pri nas na Štajerskem se prav za prav itak dobro umevamo.

Razvidel sem na tem sestanku še bistreje naše odnošaje in utrdil se v naslednjih mislih:

I. Slovensko učiteljstvo je v teoriji verno katoliško. Sklenili so tri resolucije v tem oziru:

a) da imajo resno željo, delovati skupno in jedino z duhovniki;
 b) da stojé odločno na verskem katoliškem stališči;
 c) da bodi ves uk v šoli prešinen z verskim duhom. Bile so vse tri sprejete soglasno.

Ali néso to prekrasne odloke? Kako vse drugače govoré in skle-pajo učitelji drugod, n. pr. na Dunaji! V tem oziru smemo biti naših vzgajateljev prav veseli in se truditi in prositi Boga, da ostanejo na tej zdravej podlagi.

Toda, je li jim je to resna volja? Ni-li to morda samo puhlo slepílo? Ne! Prav nikakeršnega razloga némam, da bi jim ne verjel, a vse me sili, da verjamem. Če tu ali tam kak šolnik ne izpolnjuje v vsem svojih verskih dolžnostij, je to sicer gotovo prav žalostno, a ni še dokazilo zoper njegovo vérnost. Če kdo deluje zoper katoliškega kandidata za svobodnjáškega, je to pač znamenje, da ne douméva sedanjega časa, njegovih zmét in potreb, a ne značilo, da ne bi imel vere v srci.

Če kdo zoper kakega duhovnika kaj pozabavlja — ali ne delajo tega tudi drugi verniki?

V šoli pa itak nikoli nič ne učé zoper vero; vsaj kolikør je meni znano, ne; narobe, vpletajo radi, zlasti boljši gospodje, kaj Božjega in blagodejnega tudi v svoje svetne predmete. In ker že o tem govorim, bodi mi dovoljeno, izreči jasno in glasno svojo misel, da naši učitelji néso krivi, če je deca nenravnejša kakor je bila kedaj.

Res je, da bi ta ali óni mogel storiti véasih nekoliko več — a to moram trditi tudi sam o sebi in kdo ne o sebi? toda ona trditev se mi zdi krivična. Čudno rad imam otroke in otroci se mi močno za-upavajo — poznam njih strasti in napake, poznam tudi njih vzrok.

Roditelji — o tem sem trdno uverjen — roditelji so krivi, da ni mladež taka, kakeršna bi imela biti. Zato je pa silno potrebno, to večkrat naglašati in poučevati jih v tem; neizmerno koristno bi tudi bilo, da bi vrla naša družba sv. Mohorja objavila za roditelje pripravno „Vzgojeslovje“. Ne-bi li se oprijela tega plemenitega dela kak učitelj in kak duhovnik vkupno, da bi drug drugega dopolnjevala in tem bolj uspéla?

V teoriji stojimo torej duhovniki in učitelji na istem stališči, držimo se istih glavnih načel. Toda, zakaj se pa po tem takem bolje ne slagamo? Tudi o tem mi je pojme razbistril zadnji shod. Toda o tem prihodnjič. Ker sem pa zapisal nekatere reči, s katerimi se ne ujema morebiti vsakdo, morda tudi sl. uredništvo ne*), podpisujem se s celim imenom, da bi vsak vedel, kdo je odgovoren za to pisanje.

Na Teharjih pri Celji.

J. M. Kržišnik.

*) Objavimo ta dopis na Vašo izrecno željo, a si pridržimo konečno besedo.

Tako sodi štajerska duhovščina o učiteljstvu. Tako je še pred par leti sodila tudi kranjska duhovščina v nas. In danes?! Danes nas pa podi od sebe z zabavljanjem na našo versko šolo in na nas verske učitelje!*) — — —

Na to se je sešla še jedenkrat delegacija, da voli upravni odbor za dobo jednega leta. Na predog g. Iv. Strelca je bil z navdušenjem voljen zopet stari odbor in sicer: Predsednik: Luka Jelenc, nadučitelj v Št. Jurji pri Kranji. Predsednika namestnik I.: Kristislav Bogatec, nadučitelj v Podgradu. Predsednika namestnik II.: Anton Porekar, nadučitelj na Humu pri Ormožu. Blagajnik: Franc Luznar, učitelj v Primskovem. Tajnika: Dragotin Česnik, nadučitelj v Predosljah, Ivan Šega, učitelj v Dol. Logatcu. Urednik: Miha Nerat, nadučitelj v Mariboru. Odborniki: Anton Gnus, nadučitelj v Dolu, Franc Kocbek, nadučitelj v Gor. gradu in Anton Petriček, učitelj v Žalcu — za Štajersko; — Jak. Dimnik, učitelj v Ljubljani in Jernej Ravnikar, nadučitelj v Mokronogu — za Kranjsko; — Anton Berginec, nadučitelj v Povirju, Božo Dubrovič, nadučitelj pri Sv. Mateju in Ignacij Križman, učitelj v Gabrijah — za Primorsko.

Ob 2. popoldne smo se zbrali v veliki dvorani „Narodnega doma“, ki je bila do zadnjega kotička polna, k skupnemu obedu. Tukaj je najpopred napil g. predsednik presvitlemu cesarju, potem je pozdravil predsednik okraj. slov. odbora g. Srnec vse navzoče. Dr. Vrečko pa je pozdravil učiteljstvo v imenu kraj. in okraj. šol. sveta, ter je izrekel nado, da pride čas, ko se bode učiteljstvo pozdravilo tudi v imenu mestnega šol. sveta. Dr. Dečko in Dragotin Hribar in tudi drugi povdarjali so gmotno stran učiteljstva, katera je z ozirom na izomiko, kojo mora imeti naroden učitelj in na težavno delo, koje mu je opravljati, naravnost sramotna. Dragotin Hribar primerjal je tudi „Zavezo“ toliko željeni „Zedinjeni Sloveniji“ in dokazal, kake koristi bi mi in država imeli od nje. G. prof. Bezènšek iz Plovdiva na Bolgarskem, povdarjal je slov. vzajemnost. Razun teh bilo je še mnogo drugih nãpitnic, v kojih se je povdarjala velika važnost dobre narodne odgoje in veliki pomen, katerega ima posebno temeljito izobraženo narodno učiteljstvo v narodnem življenji.

Poročilo končujemo z besedami „Domovine“, ki piše: „Tako veličastno in dostojno se je vršila 9. skupščina „Zaveze“ v Celji. Zavezniki so lahko ponosni na njo, pa tudi uverjeni smejo biti, da so napravili s tem zborovanjem povsod najboljši utis, kajti pokazali so se kot možé, ki vkljub vsem neugodnostim in težavam vendar natančno izvršujejo pretežaven posel, katerega jim nalaga njihov stan

*) Shod v Britofu! Uredn.

in poklic, pokazali so, kako njihova srca goré za blagor in srečo domovine, za veljavo in pravo izomiko naroda slovenskega! Takim učiteljem se pač sme brez strahú in skrbi slov. mladina v pouk in odgojo izročevati! Slava jim!“

Ustavoznanstvo.

(Spisal Fr. Orožen.)

M.

Ljudsko zastopstvo.

(Dalje.)

Poslanska zbornica.

Avstrijske dežele	Število poslancev, katere voli					
	veleposestvo	mesta in tugi	trgovinske in obrtne zbornice	knetske občine	peša volilna skupina	skupaj
Dolenja Avstrija	8	19	2	8	9	46
Gorenja Avstrija	3	6	1	7	3	20
Salzburško	1	2	—	2	1	6
Tirolsko	5	5	—	8	3	21
Predarelsko	—	1	—	2	1	4
Koroško	1	3	1	4	1	10
Štajersko	4	8	2	9	4	27
Kranjsko	2	3	—	5	1	11
Goriško in Gradišče	1	1	—	2	1	5
Istra	1	1	—	2	1	5
Trst z okolico	—	3	1	—	1	5
Dalmacija	1	2	—	6	2	11
Češko	23	32	7	30	18	110
Moravsko	9	13	3	11	7	43
Šlezija	3	4	—	3	2	12
Galicija	20	13	3	27	15	78
Bukovina	3	2	1	3	2	11
skupaj . .	85	118	21	129	72	425

Državni poslanci uživajo nedotikljivost (imuniteto) in niso odgovorni za svoje govore in glasovanje v državnem zboru. Le dotična zbornica ali predsednik more poslanca pokarati. Tudi ne smejo sodnije brez dovoljenja zbornice poslance zaradi kaznjivega dejanja (izvzemši slučaj, da so poslanca pri izvrševanju kaznjivega dejanja zalotili) med zasedanjem zbornice zapirati ali sodnijsko preganjati. V vseh slučajih pa ima sodnija sodnijsko postopanje proti poslancem državnozbornemu predsedništvu naznanjati in na zahtevanje predsedništva dotičnega poslanca izpustiti iz zopora.

Poslanska zbornica voli sama predsednika in dva podpredsednika. Zakone predlagati imata pravico vlada in državni zbor (obe zbornici). Če se n. pr. predlaga kak zakonski predlog v poslanski zbornici, sklenejo navadno, da dobi dotični predlog kak odbor v posvetovanje. Ko je odbor dovršil posvetovanje, obravnava šele zakonski predlog poslanska zbornica. Pri glasovanju zadostuje, da se sprejme predlog, absolutna ali nadpolovična večina (t. j. eden glas čez polovico glasujočih poslancev). Le pri predlogih, ki nameravajo predrugačiti ustavo, treba je dvetretjinske večine. Po vzprejetju zakonskega predloga v poslanski zbornici dobi predlog gosposka zbornica in če ta predlog nespremenjeno odobri, predlagajo zakonski predlog cesarju v potrjenje ali sankcijo. Po eventualni cesarjevi potrditvi se razglasi zakon v „Wiener Zeitung“ in v „državnem zakoniku“ (Reichsgesetzblatt) in zadobi veljavo ali takoj ali z dnevom, katerega določi cesar.

V slučaju pa, da se ne ujema popolnoma gosposka zbornica s sklepom poslanske zbornice in zakonski predlog nekoliko spremeni, dobi predlog zopet poslanska zbornica nazaj in šele potem, ko poslanska zbornica vzprejme po gosposki zbornici spremenjeni predlog, predlože v tem slučaju predlog cesarju v potrditev. Ako pa od poslanske zbornice vzprejeti predlog v gosposki zbornici propade, propal je ves zakonski predlog. —

Končno bode še zanimalo razmerje strank v zadnjih dveh sesijah 1891 do 1897 in po novih volitvah l. 1897.

1891—1897.

Stranke	Število poslancev	Stranke	Število poslancev
Nemški liberalci, naprednjaki in ustavov. veleposestniki	114	Fevdalci	18
Poljaki	58	Italijani	16
Mladočehi	35	Staročehi	11
Nemški klerikalci in konser- vativci	29	Krščanski socialisti	10
Jugoslovani	24	Rusini	8
Nemški nacionalci	19	Rumuni	5
		Divjaki	4
		Schönererijanca	2
		skupaj	353

Leta 1897.

Stranke	Število poslancev	Stranke	Število poslancev
Čehi in češki veleposestniki	79	Krščanski socialisti	30
Nemški naprednjaki, liberalci in ustavov. veleposestniki	77	Jugoslovani	29
Poljaki, poljska narodna stran- ka in Stojalovskija pristaši	67	Italijani	19
Nemški nacionarci	43	Socijalni demokrati	14
Konservativni klerikalci, sred- nja stranka moravskih vele- posestnikov in katoliška na- rodna stranka	43	Rusini	11
		Rumuni	6
		Schönererijanci	4
		Socijalni politik	1
		Demokrat	1

Za ogerske dežele je državni zbor v Budapešti in se deli v zbornico velikašev (magnatov) in zbornico poslancev (reprezentantov).

Člani velikaške zbornice so vsi nadvojvode, katoliški in pravoslavni nadškofje in še nekateri drugi odlični duhovniki, več posvetnih velikašev ali magnatov, reški guverner, predsednika kraljeve kurije, predsednik kraljevega sodnijskega stola v Budapešti, ogerski veliki župani in tri poslanci hrvatsko-slavonskega deželnega zbora.

Zbornica poslancev šteje 452 poslancev, in sicer volijo mesta 81, županije 332 poslancev, 39 poslancev pa je iz trojedne kraljevine. Hrvatski poslanci pa glasujejo le o onih rečeh, ki so skupne Ogerski in trojedni kraljevini.

(Dalje prih.)

Drugo berilo in slovnica za obče ljudske šole.

Sestavila M. Josin in E. Gangl, učitelja v Ljubljani. — V Ljubljani. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg 1897. — Cena vezani knjigi 80 h. — Pred menoj leži lepa knjiga, kakoršne smo krvavo potrebovali in katero sem vspricho tega pregledal z zanimanjem od prve do zadnje strani in hkratu napisal o njej nekoliko opazk, ki sem jih obljubil „Učit. Tovarišu“. — Evo jih! — Berilo je nadaljevanje Žumer-Razingerjevega „prvega berila in slovnice“, katero je bilo svoj čas vsaj deloma zamašilo veliko vrzel, zevajočo med „Abecednikom“ istih pisateljev in starim „drugim berilom in slovnico“, izišlim na Dunaju v „cesarski kralj. zalogi šolskih knjig.“ No, zdaj je ta vrzel popolnoma zadelana vsaj kar se tiče stavka: „od lahkega k težkemu“, kajti staro berilo je hipoma brezpomembno in prepričan sem, da se odpravi v kratkem iz ljudske šole, na čemur bode deloval gotovo vsak praktični učitelj takoj, ko dobi to novo berilo potrjenje.

Josinovo in Ganglovo berilo obsega skupine: I. Zabavi in pouku. — II. Cerkev, šola in dom. — III. Letni časi. — IV. Priroda. — V. Dom in svet: A. Zemljepisje; B. Zgodovina. V dodatku je pridejana: VI. Slovnica, obsegajoča 52 strani. — Že iz dozdej povedanega je razvidno, da smatram berilo ustrezajočim vsem zahtevam, ker se naslanja na vse pedagogiške zahteve, ker je urejeno popolnoma po pravih učnega črteža, ker je pisava v njem jednotna in ker je poslednjič tudi lično opremljeno in prijetno očem, torej tudi dobro v zdravstvenem oziru. — Naj se mi torej ne zamerijo nekatere, morda subjektivne, toda dobrohotne opazke. Po mojem menenju naj bi si bilo razdelilo berilo samo na te-le skupine: I. Zabavi in pouku; — II. Priroda; — III. Dom in svet: A. Zemljepis; B. Zgodovina; — IV. Slovnica. — Prva skupina: „Zabavi in pouku“ naj bi obsegala tudi zdanjo II. (Cerkev, šola in dom) in III. (Letni časi) skupino. To bi bila tedaj največja skupina (ker se največ potrebuje) in uredila naj bi se bila po Neumannovi metodi, katera se mi vidi najboljša v ljudsko-šolskih berilih.*) Ker bi bila pa na tak način tvarina za to skupino preobširna, naj bi se bili sprejeli v njo samo zares najboljši prozaiški in poetiški sestavki, ki imajo takozvani estetični moment. Vidi se mi namreč, da sta bila gospoda sestavitelja v tem vse premalo izbirčna in sta sprejela v svoje berilo tudi dokaj sestavkov zelo majhne, ali celo nikake veljave. Nočem jih tukaj navajati imenoma, da ne bi se čutil morda kdo žaljenega, ker to ni namen te moje ocene. — Mislim, da bi postalo na tak način berilo še bolj pregledno in učitelju, kakor tudi učencu večje vrednosti. S tem seveda nikakor nisem ovrigel uredbe, kakoršno sta izbrala gg. Josin in Gangl; samo manj srečno jo sodim! — V drugi skupini: „Priroda“ in v tretji (po mojem): „Dom in svet“ bi bil jaz izpustil vse poetiške sestavke in razne „pregovore“ in bi jih uvrstil, kolikor jih je kaj vrednih, v I. skupino, ker nikakor ne pojmmim, čemu naj krađejo prostor v imenovanih dveh skupinah, katere bi si bile na tak način lahko razširile z boljšim zrnjem. — Razume se samo ob sebi, da te moje opazke nikakor niso namenjene v to, da bi zmanjševale vrednost novega berila, ker le predobro vem, s kakimi težavami sta se imela boriti sestavitelja in ker je kritikovati pač veliko ložje, kakor pa kaj dobrega iztakniti in urediti, ampak naj še jedenkrat zatrdim, da bode to berilo prav gotovo doseglo svoj namen. Posebno pa moram pohvaliti prozaiške sestavke v skupini „Priroda“, saj so

*) Ko je bilo že to napisano, prinesel je „Ljubljanski Zvon“ oceno tega berila. Kakor se vidi, ujema se ta ocena na tem mestu z „Zvonovo“, toda le v tem, da bodi I. del uravnan po „Neumannovi“ metodi. Ostali deli se ne morejo nikakor tako urediti, ker mora obsegati ljudsko-šolsko berilo za nižje razrede tudi potrebne odstavke za realije, kar pri srednje-šolskih berilih ni potrebno, ker so dotična berila odmerjena samo jezikovnemu pouku. *Opom. pis.*

večinoma Erjavčevi. Tudi z zgodovinskimi sestavki se ujemam, dasi bi se jih bilo morda lahko našlo večje število. — Naravnost izvrstno pa je urejeno in podano slovniško gradivo, in prav na tem, zadnjem delu bode vsak učitelj gotovo gg. izdajateljema prav tako od srca hvaležen, kakor jima moram jaz od srca častitati! — Sklepam z željo, da bi se to berilo kar najhitreje razširilo po vseh slovenskih ljudskih šolah!

—nj—

Naši dopisi.

Z Gorenjskega. V potu svojega obraza je zmašil kanonik Kalan svoj zagovor in odgovor na dopis, priobčen v zadnji številki „Učit. Tov.“ Celih pet dni si je revež ubijal glavo, da bi kaj pametnega zvaril, a žal, ni se mu hotelo posrečiti. Edino dobro, kar ima njegov klasičen zagovor, je to, da se mu pozna, da ga je rodila s trudom slaba vest. Odkrito povemo, da smo bili vajeni čitati v „Slov.“ kaj bolj temeljitega in — duhovitega. Pa kaj se hoče; slaba stvar se ne da dobro zagovarjati!

Glavne obtožbe, da je namreč kanonik Kalan prišel v Predoslje hujskat ljudstvo proti učiteljstvu sploh in napram g. nadučitelju D. Česniku posebe, on niti ne taji. In to bodi najpoprej konstatovano!

Kalan se v svojem zagovoru skrbno izogiblje, izraziti s v o j e mnenje o razsodnosti in nerazsodnosti ljudstva v obče. On dobro ve, da bi se pri tem zelo opeknel. Kajti ravno za to Česnikovo trditev bil je sijajen dokaz kat. shod v Britofu pri Predosljah, kjer je kanonik Kalan s svojim govorom nahujskal nekaj nerazsodnih ljudij proti učiteljstvu, da so kar besneli. Kar je v tem oziru pisal „Učit. Tov.“, je vse resnično, in pridemo lahko z imeni dotičnih zasleplencev na dan. Tega nam ne boste utajili! — Sploh pa v dotičnem odstavku Česnikovega govora ni bil slovenski narod niti omenjen, ampak je bilo govorenje le o Ebenhochovi stranki in o tistem ljudstvu, katero zastopa njegova stranka. Kalan pa je iz tega govora namenoma in nalašč iztrgal samo oni odstavek, ki mu je najbolje služil za — hujskanje. O zavednem narodu je molčal. Ravnal se je po geslu: „Namen posvečuje sredstva!“

Postranska opazka v Česnikovem govoru o razsodnem in zavednem ljudstvu torej nikakor ni bila povod Kalanovega hujskanja, ampak le slepilno sredstvo v dosego družega namena. Povod hujskanja je bila navadna nevoščljivost gospodov à la Kalan zaradi zaupanja, katerega uživa g. nadučitelj Česnik in drugi tovariši njegovi med tamošnjim ljudstvom. Kolikor nam je znano, pridobil si je g. Česnik to zaupanje in veljavo z uspešnim delovanjem v šoli, z ustanovitvijo prepotrebne kmetijske podružnice, pri občinskem odboru in pri raznih drugih prilikah, kjer je vselej pokazal, da mu je na srci korist in blaginja ljudstva. Deloval je vedno v najlepši slogi s tamošnjo duhovščino. Zaslužil si je torej zaupanje s poštenim, resnim delom. Zato se nikakor ne čudimo, da kanonik Kalan s svojim govorom pri razsodnih ljudeh (in teh je bila večina) ni imel uspeha. — Kakor smo že omenili, je bil glavni vzrok hujskanja grda nevoščljivost in ljubosumnost, primešana s skrbjo za — mandat! Edino iz teh razlogov uprizorila se je komedija v Britofu. *Kalanov namen je bil, uničiti veljavo učiteljstva med ljudstvom v Kranjski okolici, pripraviti ga ob narodovo zaupanje, ter vcepiti ljudstvu sovraštvo do šole in učiteljstva!* Potem pa kričite o slabih uspehih nove šole?! Sram Vas bilo! —

Tovariši! Učite se od nasprotnika, posnemajte ga!

Pa oglejmo si zdaj Kalanov zagovor bližje.

Da zakrije nekoliko svoj popolni moralčni poraz, zvoditi hoče Kalan tudi svoje čitatelje na napačen sled z „nerazsodno maso“. Upamo pa, da imajo čitatelji „Slov.“ sami tudi nekaj razsodnosti, ter da bodo sami spoznali, kaj je pravo.

„Slovenec“ piše (v 253. šte. t. l.), da tisti, ki so od ljudstva plačani, ne smejo o ljudstvu izrekati svoje sodbe. Ta stavek je najgorostasnejša „budalost“! Torej vi sodniki, pravdniki, duhovniki itd. itd. molčite! Vi ste ljudski uradniki, torej: jezik za zobmi! —

Kadar si gospoda à la Kalan ne more drugače pomagati, pomaga si z univerzalnim sredstvom: svojega nasprotnika si pretvori v liberalca ali pa v socialnega demokrata. S takó prepariranim nasprotnikom je manj dela! — Kanonik Kalan si ne upa dokazati neutemeljenosti Česnikovih trditev na podlagi svojih načel. Preparira si torej gospoda Česnika najpoprej za liberalca in na podlagi liberalnih načel temeljito dokazuje, da g. Česnik ni liberalcec. To je izvrstno! Živio Kalan!

Ko mu liberalni Česnik več ne prija, prekrsti ga v socialnega demokrata in zopet se potnega obraza trudi dokazati, da g. Česnik ni pravi demokrat! — I, za božjo voljo, nikar se ne potite, gospod kanonik, saj Vam radi verujemo! Naj pa ne bo, no!

Naposled pa Kalan še najvno vprašuje: Kje ima to glavo? Po pravici povemo: mi smo se tudi takisto vpraševali, pa nismo mogli doznati, kje je imel Kalan glavo, ko je veržil te „budalosti“.

Resnica ostane resnica, katere ne predrugačijo ne klerikalna, ne liberalna in ne socialna načela. Čemu torej to zvijanje in zavijanje!

No, in naposled se zdi Kalanu, da je g. Česnik tudi — učitelj. Po tej dolgi metamorfozi proračunili smo z matematiško sigurnostjo, da si bo Kalan privoščil gosp. Česnika še kot učitelja in mimogrede revsknil na novo šolo.

Kanonik Kalan tukaj emfatično vprašuje: „A, gospoda slavna, celo generacijo ste že vzgojili po blaženih načelih nove šole, a kaj imamo od tega? Vi sami pravite — nerazsodno maso, bebaste ovce!“ — Stojte, gospod! — Poleg „nerazsodne mase in bebastih ovac“ dala nam je ta preklicana nova šola tudi Vas, prečastni gospod kanonik! In s tem je mnogo povedano.

Zdaj pa prosimo še mi za besedo. Vprašamo: Gospoda slavna, cele generacije ste vzgajali po blaženih načelih stare šole in kaj ste nam vzgojili? — Liberalizem! Nikar torej ne tolčite sami sebe po čeljustih!

K sklepu Vam damo za pokoro to-le v premislek: Le tako naprej in prijatelj Kržišnik bo v kratkem napovedal konkurs. In ta „Krach“ zamore potegniti s seboj marsikatero firmo, ki je videti zdaj še trdna. Mi učitelji pač nimamo mnogo izgubiti, ker itak nima dosti — „učiteljski proletarijat“. A vi glejte! —

Pa še jedno željo! Če bi hoteli ta-le dopis ponatisniti v „Slovenca“, Vam bo prav posebno hvaležen

P. Leska.

Z Goriškega. (Dalje.) III. Učiteljsko društvo za goriški okraj je imelo dne 9. kimovca svoj letni občni zbor. V letnem tajnikovem in predsednikovem poročilu smo sicer slišali marsikako zbadljivko poleg prazne samohvale, a zastonj smo pričakovali poročila o dveh važnih izjavah slovenskega učiteljstva v komaj preteklem času: o izjavi proti „Pons asinorum“ in proti Ebenhochovemu predlogu. Iz ust nekega odbornika se je čulo poprej, da je bil odbor svoječasno sklenil protiizjavo, a predsednik v svoji znani modrosti ni je poslal na svoje mesto. Ravna se namreč po starej navadi: Ker nima dokazov, da bi sklep zaprečil, zato sklepov ne izvrši. To je menda moško in modro. Koliko važnih, koristnih in potrebnih sklepov je že sklepalo učiteljsko društvo za goriški okraj, a se nihče ne gane, da bi se bili izvršili, če tudi bi bilo imelo učiteljstvo neizmernih koristi od njih. Kje je učiteljski konvikt? Kje je deželno učiteljsko društvo?

Povsod drugod si učiteljstvo po svojih močeh samo pomaga, le pri nas na Goriškem ni napredka; le na Goriškem se pričakuje, da nam bodo pečena piščeta sama letala v usta. Kje je naše društvo „samopomoč“*, kje udovsko učiteljsko društvo? Za-

* Na prošnjo direktorija „Zaveze“ sestavlja naš urednik pravila društva „Samopomoč“ za vse slovenske pokrajine. *Uredn.*

stonj čakamo, da se taka in jednaka društva ustanove. Učiteljstvo naj ostane tam, kjer je bilo; naprej ne sme, ker bi utegnilo kaj takega vznemirjati onih, kateri trpe učiteljstvo tako, kakor trn v peti. Boljša je navidezna prijaznost mogočnih nasprotnikov svobodne šole in naprednega učiteljstva, kakor pa odločno delovanje v blagor našega stanu. In to je vzrok, da ne napredujemo. In kdor ne napreduje, ta nazaduje . . . in ako bi jutri imeli nastopiti blaženi časi, kateri se nam obetajo v „Pons asinorum“ ter po Ebenhochovem predlogu, nasvetovalo bi se nam, da je boljše, ako se mirno sprejme jarem, kakor da bi se branili držati tilnik, da nam ga polože. Morda bi se celo svetovalo zanj prositi . . .

IV.

Dr. Tuma, pred svojimi volilci — je članek, katerega je prinesla „Soča“ iz peresa poslančevega. Ker sem že omenjal istega g. poslanca v svojem dopisu prej kakor sem dobil „Sočo“, zato hočem navesti nekaj stavkov, ki govore o učiteljstvu in šolstvu. Utis, katerega je g. poslanec odnesel izpred svojih volivcev, bi bil: „Naše posvetno razumništvo po deželi izven učiteljstva, z malimi izjemami, se odteguje javnemu življenju, ne upliva na prebivalstvo ali upliva slabo, ker se obnaša malo da ne tako, kakor razumništvo ptuje narodnosti, ki biva med nami. Naše duhovno razumništvo z malimi izjemami varuje ali zgolj stanovsko stališče in odvrča ljudstvo od javnega življenja, ali dela politiko, le oziraje se na tesne krajevne in osebne razmere in opiraje se čisto na govorice, ki nastajajo in se raznašajo kakor povsod, kjer ni živa javna zavest. . . . Giblje se nekoliko učiteljstvo. No, ne sebi na korist! V gmotnem oziru zanemarjeno, preganja se, če je svojih misli. In do teh, pravih ali nepravih, moralo je priti. Ali se ni vzgajalo v divjaškem Koprju, po načrtu šolskih zakonov, namenjenih liberalnemu nemstvu in italijanstvu? Li je našlo, vrnivši se v domovino, moralne zaslobe, v daljši razvoj potrebne družbe? Ne, in dvakrat ne! Trgi in dežela so zapuščeni od vlade in deželnega odbora prav tako, kakor se mi je pokazala žalostna slika tega stanja v deželnem arhivu po spisih . . . . Razumništvo, posvetno in duhovno, naj zapusti ozko stanovsko in sebično stališče, in hitro, ko se obrne z ljubeznijo do ljudstva, vzkipi naša dežela kot kvas ob dovoljni gorkoti“ . . .

Poročal pa je g. poslanec glede šolstva in učiteljstva: „Ni nujniše in potrebnije reči v deželi, nego rešiti zdravstveno vprašanje in ono o deželnem šolskem zalogu. Okrajni šolski sveti so v gospodarstvu za šolo zašli. Tolminski je tako zadolžen, da bi moral kot trgovec napovedati konkurs. Doklade za šolske potrebe dosegajo v sežanskem okraju celo 75% na ves izredni davek. Zidajo se velike šolske gradbe. Vse mora plačevati kmetsko prebivalstvo z davkom na zemljišča.“

Vlada dobro ve, da tako ne gre in ne more iti dalje. Vlagala je sicer že predloge na dež. zbor in odbor, da šolske razmere uredi, a ker nečeta deželni odbor in deželni zbor, oziroma italijanska večina o tem ničesar vedeti, ni do danes ničesar dosegla. Ako vlada v teku 23 let ni imela volje in moči, spraviti z dnevnega reda zdravstveni in šolski zakon, potem lahko rečemo, da od nje slovenski del dežele nima mnogo ali ničesar upati.“

Toliko se nam je zdelo primerno ponatisniti iz dotičnega poročila, katerega konec je prinesla 41. štev. „Soče“. Že iz dosedanjih besedij gosp. dr. Tume konstatujemo, da se je gospod poslanec prepričal, da se v prvej vrsti učiteljstvo peča z zadevami javnega življenja, da je tedaj za isto najvažnejši faktor. Le naravno bi bilo tedaj, da bi se najvažnejši faktor tudi kot tak upoštevali moral; a z žalostjo moramo povedati, da se ga upošteva kot veliko 0. Kjer je kaj dela za narod, tam bodi učitelj prvi, drugod zadnji! Koliko let pojde še tako dalje? Za ves svoj trud v in zunaj šole dobiva učitelj le preziranje, bagatelizovanje svojih zahtev, tako da je (po besedah dr. Tume) v gmotnem oziru zanemarjeno, preganja se, če je svojih misli! Lepo plačilo za narodno delovanje,

kaj ne g. poslanec?! Zamislili smo se v sliko, katero ste nam drastično opisali in mislili in premišljevali, kako ste s te slike zamogli priti do tega, da ste zagovarjali Ebenhočov predlog. Uganka nam je ostal preobrat v Vašem mišljenju. V deželi, katere dež. zbor v 23 letih ni mogel in hotel rešiti šolskega prašanja, naj bi bilo prav in dobro, da bi isti dež. zbor dobil še večjo moč in oblast?! Čudno . . .

Gospod poslanec je apostrofiral posvetno in duhovno razumništvo, naj se z ljubeznijo obrne do ljudstva. Ta apostrof gre v prvej vrsti drugim, nekoliko tudi učiteljstvu. Kar zadeva nas, rečemo le, da ljubezen rodi ljubezen. Učiteljstvo je ves čas kazalo v besedi in dejanju ljubezen do našega ljudstva, do dežele, v kateri je bilo rojeno in v kateri živi; a ta dežela, zastopniki te dežele, nam niso dajali ne moralne zaslonbe, ne primernega koščka kruha za naše telesno življenje, ampak so puščali, da je učiteljstvo v gmotnem oziru zanemarjeno, da se preganja, če je svojih misli . . . Ljubezen rodi ljubezen, a tako postopanje mora provzročiti, da tudi najgorkejša ljubezen se polagoma ohlaja ter bi se končno moralo povsem ohladiti ter se izpremeniti v apatijo in celo sovraštvo. Ni li tak proces v naši duši logičen? Gospoda, na Vas je vse ležeče, Vi nas imate v oblasti, tedaj: *Videant consules!*

Vestnik.

Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Gospod Cvar Andrej, učitelj v Poljanah pri Ortneku 2-40 gld.

Učiteljski konvikt: G. Rudolf Piš, učitelj v Cerknici na knj. kr. podr. št. 120 15-80 K; g. prof. Alojzij Gangl namesto venca na grob slavnemu Kopitarju, 10 K; g. Hinko Likar, nadučitelj v Grahovem, v veseli družbi po gđ. Amaliji Krajčevi narbranih 8 K; sl. posojilnica v Cerknici 20 K.

Osobne vesti. Učitelja-voditelja g. Fr. Kovač v Zatičini in g. Fr. Wresitz v Ribnem sta imenovana nadučiteljema na istih mestih. Imenovani so dalje: gđ. Angela Divjak v Štrekljevcu za Zatičino, gospa Franica Pogačnik v Cerkljah za Ribno, g. Teodor Čampa v Zagorju za D. M. v Polju, gđ. Marija Schescharg v Dobrovi za Vič in g. Fran Čuk na Ostrožnem brdu za Senožeče. Gđ. izpr. kandidatinja Margareta Žele je imenovana začas. učiteljico v Begunjah mesto gđ. Rafaela Inglič, ki je šla v Črnomelj; v Gornji Logatec je prišla začas. izpr. kandidatinja Marija Thuma; gđ. Pavlina Tomšič izpr. kandidatinja, je nastavljena za supletinjo v Senožečah; gđ. Amalija Kotlušek, izpr. kandidatinja je imenovana začas. učiteljico v Vipavi mesto gđ. učiteljice Antonije Avguštin, ki je šla za supletinjo na c. kr. deklško šolo v Trstu. Poljane pri Škofji Loki: II. učno mesto začasno g. Mihael Salberger, izpr. učiteljski kandidat; Trata pri Škofji Loki: II. učno mesto začasno gđ. Ana Lampert, izpr. učit. kand.; Zabnica pri Škofji Loki: začasni učit. in voditelj g. Leopold Ferjan, izpr. učit. kand.; Kranj, deklška šola: Gđ. Vikt. Praprotnikova, ki je bila umirovljena, je zopet ozdravela in postala stalna učiteljica na svojem prejšnjem mestu; Tržič dekl. šola: III. učit. mesto gđ. Emilija Wruss (stalno) iz Stajerskega; Podbrezje: Stalni učitelj-voditelj g. Ivan Kiferle, učitelj v Dutovljah (Goriško) stalno; Koprivnik v Bohinju: Začasna učit. in voditeljica gđ. Stanka Zarnikova, izpr. učit. kandidatinja; Dobrava pri Bledu: Učit. in voditeljica gđ. Ivana Simončič, izprašana učiteljska kandidatinja. G. Milan Guštin iz Jesenic je šel k vojakom kot jednoleten prostovoljec; na njegovo mesto je prišel izprašan kandidat g. J. Bajželj. Izprašana kandidatinja gđ. Karolina Hann pride na Dobrovo pri Ljubljani. — Imenovani so na Stajarskem: G. Karol Marschitz, nadučitelj pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. učiteljem-voditeljem na novo ustanovljeni šoli v Letušu pri Braslovčah. g. Jožef Čeh, podučitelj pri Sv. Andražu v Slov. gor. pa nadučiteljem pri Sv. Jerneju pri Poličanah. Gđ. Antonija Rott, učiteljica pri Stari cerkvi na Kočevskem, pride za učiteljico v Dobje pri Kalobji, za podučiteljico pa pridet na to šolo gđ. Emilija Manzoni iz Gorice in Marjeta Žele iz Tohnina. Na novo so še nameščeni abiturijenti oziroma abiturijentke, kakor gđ. Marija Knittl iz Beljaka za podučiteljico v Ščavnjski dolini, Ernestina Zaff iz Ljubljane za supletinjo v Kostrivnici (mesto bolnega učitelja g. Janeza Brinška, ki ima dopust), g. Jožef Klemenčič za podučitelja pri Sv. Antonu v Slov. gor. in Jožef Kos za pod-

učitelja pri Mariji Snežni. Suplentinjam sta nastavljeni učiteljci ženskih ročnih del gospici Roza Hribar pri Sv. Lenartu blizo Ormoža in Ana Samprl na Selah. Gospod Ivan Verdot, suplent v Zrečah pa pride na jednako mesto v Žitale. Podučiteljem sta nastavljena g. Alojzij Bajec, suplent v Gorici za Podčetrtek in g. Janez Glinšek, absolvirani učiteljskišnik in dosluženi vojak pri Sv. Lovrencu na Drav. polju. — G. Peter Kavčič, učitelj pri Novi cerkvi pri Ptuji dobil je radi bolehnosti dopust, nadomestovat ga pride bivši učiteljskišnik g. Karol Korošec. Na novo so nameščeni abiturientje ozir. abiturientinje: gg. Fr. Irgolič iz Središča za pom. učitelja na deški šoli v Ptuji in Tone Hohnjec iz Št. Petra pod Sv. Gorami za podučitelja v Podsredo; gđe. Emilija Muška iz Rojana pri Trstu za podučiteljico k Sv. Lovrencu na Dravskem polju in Hildegarda Rieger iz Koroške za pom. učiteljico v Slov. Bistrico. Gospica Karolina Budešinsky v Podčetrtku in gospa Pavla Vrečko-Jonke v Podsredi sta se službam odpovedali.

† **Irma Šigon**, učiteljica v Semiču je dne 28. vinotoka umrla. Nekrolog v jedni prihodnjih števil. N. v m. p.!

V Idriji je razpisana služba učiteljice za ženska ročna dela s 500 gld. plače, 100 gld. aktiv. doklade in 6 petletnic à 40 gld. Prošnje do 6. grudnia.

Iz c. kr. mestnega šolskega sveta. V redni seji c. kr. mestnega šolskega sveta, katera se je vršila v četrtek dne 28. oktobra letos, prejeli smo sledeče poročilo: Potem, ko proglašal predsednik sklepčnost in otvori sejo, poroča zapisnikar o kurencijah in pové, kako so bile rešene. Rešita se dve prošnji za dovolitev olajšav v vsakdanjem šolskem obisku. Na znanje se vzmó in odobré se nasveti vodstev slovenskih ljudskih šol glede upeljave Petričevih zvezkov v tukajšnje šole. Sklene se ustreči novemu razpisu visokega c. kr. deželnega šolskega sveta glede postopanja napram zanemarjeni šolski mladini po navodilih, katera se v tem razpisu priporočajo. Za volonterko na mestni nemški dekliški šestrazrednici se imenuje izprašana učiteljska kandidatinja in bivša pomožna učiteljica v Kranji Marija Stegnarjeva. Za razpisano V, oziroma VI. učno mesto na mestni nemški dekliški šestrazrednici s pridelitvijo mestni dekliški osemrazrednici se stavi visokemu c. kr. deželnemu šolskemu svetu terno-predlog.

Skladni koledar za leto 1898. Ravnokar je izišel jedini slovenski skladni koledar za leto 1898. Dobiti je pri založniku Dragotinu Hribarju v Celji in po vseh slovenskih bukvarnah komad po 60 kr. s pošto 10 kr. več. Če se jih naroči več skupaj, odpade poština. Skladni koledar je zelo okusno izdelan, zato služi poleg praktične potrebe tudi za okrasek stene. Priporočamo ga najtopleje vsem slovenskim pisarnam, podjetnikom in zasebnikom.

Učiteljski večer. Tako prijetnega zabavnega večera „Slov. učit. društvo“ še ni doživelo, kakor je bil dne 6. t. m. Temu pripomogli so seveda sodelujoči faktorji: slavni tamburaški zbor „Sokola“, slavni kvartet „Ilirija“, gđe. Billinova in gosp. Vrabel. Vsi so tekmovali med sabo, kako bi lepše zabavali zbrane goste, kojih je bila dvrcrana natlačena polna. Da vmes ni manjkalo navdušenih napitnic, umevno je ob sebi. Predsednik g. J. Likar je vse prisotne s toplimi besedami pozdravil, posebno neučitelje, ki so pokazali sè svojim posetom, da so prijatelji slovenskega učiteljstva. G. Juraj Režek je nazdravil učitelju-pesniku ter društvenemu tajniku gosp. E. Ganglu, povdarjajoč, da ta „večer“ velja njemu ter njegovim duševnim otrokom: „Iz luči in teme“, katere je ravnokar poslal med slovenski svet, želeč, da bi delali čast in veselje ne samo njemu, ampak vsemu slovenskemu učiteljstvu ter slovenskemu narodu sploh. V vnesenih besedah se je slavljence zahvalil tej napitnici, naglasujoč posebno veliko važnost učiteljskega stanu za probujo narodovo. Povodom izdaje Ganglovih pesmi „Iz luči in teme“ je za ta „večer“ zložil slovenski pesnik in pisatelj g. T. D. to-le pesem:

Sestanek prekrasan! . . . Vsi, ki smo tu se zbrali,
Vsi razplamenjeni za vzvišeno smo stvar,
Združujejo nas skupni ideali,
Nikdar ne vgasne v srcih nam njih žar.
Saj, kar na bedno veže nas zemljó
Svetli so vzori to.
Po vzorih hrepenimo! In kako li né bi
Hoteli biti slični Tebi,
Ki hodiš v žitju pot svetal,
Ki si prijateljstva nam ideal!
Oj, srečen si, saj pevskih Vil
Ti ljubljence si plemeniti,

Naš rod bo v enec krasen zvil,
 Da čelo Tvoje z njim okiti.
 In vreden tega si, saj zanj živiš,
 Ko v mirnih sanjah svet objemlje mrak,
 In v tiho noč budiš
 Iz srca spev razvnet, sladak.
 Dal Bog, da bi slovenski svet,
 Nebroj imel še Tebe let!
 Nam, Tvojim pa štovateljem,
 Štovateljem, prijateljem
 Mogočni v prsih vzklik kipi:
 Naj Gangl Engelbert živi!

Deputacija „Slov. učit. društva“ pri gospodu dež. glavarju. Kakor smo že naznanili v zadnji številki, so izročili v imenu „Slov. učit. društva“ gg. Dimnik, Gangl in Likar spomenico o uredbi naših plač v četrtek, dne 28. vinotoka gosp. deželnemu glavarju. Predsednik g. Likar je predstavil deputacijo gosp. dež. glavarju ter ga nago-voril tako:

Velerodni gospod deželni glavar!

Zastopniki „Slovenskega učiteljskega društva“ usojajo si izročiti Vam danes spomenico, katera obseza prošnje in želje kranjskega učiteljstva glede njihovih plač. Podatki v njej naj bi služili veleslavnemu deželnemu odboru pri sestavljenji načrta, katerega ima predložiti prihodnje leto v prej omenjeni zadevi visokemu deželnemu zboru.

Zahteve, katere stavimo v tej spomenici, niso pretirane; saj vemo, da finančjelne razmere Kranjske niso baš najugodnejše. Glavna težnja nam je, da se odpravi sedanji krajevni plačilni sistem ter da se vpelje s t a t u s, v katerem bode možno vsakemu učitelju doseči po gotovem številu službenih let to, kar imajo uradniki XI. in X. plačilnega razreda; učitelji meščanskih šol pa naj bi imeli dohodke X. oziroma XI. plačilnega razreda.

Velerodni gospod deželni glavar! Kranjsko učiteljstvo je trdno prepričano, da si bode naša dežela vedela pridobiti virov, s pomočjo katerih jej bode možno spodobno plačevati svoje učiteljstvo. Saj nje zastop je preverjen, da za šolstvo izdan denar ni zavržen, da tam, kjer cvete šolstvo, cvete tudi obrt in industrija, da v deželah, kjer rastejo stroški za šolstvo, rastejo tudi viri dohodkov. Velerodni gospod deželni glavar! Kranjsko učiteljstvo zre z zaupanjem v bodočnost, pričakuje v kratkem zboljšanja svojega bednega stanja. Vsi sloji našega naroda so jednega mnenja, da je naš stan preslabo plačan, vsi sloji našega naroda pa dajejo tudi za učiteljstvo častno izpričevalo, da izpolnjuje vestno svoj posel. Zato mislimo, da ni predrzno, ako tudi mi povdarjamo pri tej priliki, da je kranjsko učiteljstvo vedno delovalo za vero, dom, cesarja, da je delovalo in hoče še ne-sebično delovati za napredek naroda svojega in v prid svoje domovine. Zato pa smo opravičeni pričakovati, da bode naša domovina imela dovolj kruha za svoje udane jej sinove, kakoršni so se kranjski učitelji vedno izkazali, ter da ne boče treba tolikim vrlim močem iskati si učiteljskih služeb po drugih kronovinah.

Da pa nas ne vara to pričakovanje, treba nam je močne pomoči od merodajnih faktorjev. Ne zamerite torej, da prosimo Vas že danes v imenu vsega kranjskega učiteljstva, velerodni gospod dež. glavar, Vaše blagonaklonjenosti in podpore v našej stvari.

Gosp. dež. glavar je sprejel deputacijo prijazno, prevzel spomenico ter dejal, da ga veseli, da pozna zastopnike „Slov. učit. društva“. Glede plač je pripoznal, da se mora storiti kaj v zboljšanje, za kar so zavzeti tudi vsi gospodje, ki imajo pri tem besedo, zlasti še g. referent, dež. odbornik g. Fr. Povše. Ozirali bi se radi povsem na želje učiteljstva, ki deluje marljivo in požrtvovalno, ko bi ne bila dežela v tako slabih finanč-jelnih odnosajih. Zagotovil je pa deputacijo, da se bodo zboljšale plače gotovo in da se uvede tudi osebni sistem ter opusti sedanji krivični krajevni sistem.

Dne 1. listopada se je poklonila ista deputacija gosp. dež. odborniku in referentu Fr. Povšetu, katerega je prosil g. Likar blagonaklonjenosti in podpore. G. Povše se je izrekel za zboljšanje, za katero je zavzet on, pa tudi vsi gospodje njegove stranke v dež. zboru. Po načrtu, ki ga je izdelal on, znaša zboljšanje učiteljskih plač na Kranjskem od 40—50000 gld. Oziral se bo pa na predloženo spomenico, ki bo pokazala, kakšne so želje učiteljstva. Veseli ga torej, da dela „Slov. učit. društvo“ tako za učiteljstvo, katero občuduje, da more vstrajati in delovati ob tako slabih plačah, zlasti se čudi ljubljanskemu učiteljstvu, katerega ne umeje, kako more živeti v tako dragih časih ob tako ubornih plačah. Nekaj se bo torej zgodilo na vsak način. Da ima dežela sredstev, bi zboljšala plače tako, kakor želi učiteljstvo, ki je danes visoko naobraženo, bolj, kakor uradništvo,

ki ima v XI. in X. razredu izdatno lepše plače. Mogoče bi bilo tako zboljšanje, ko bi ostala deželi naklada na žganje, ki bo dosegla letos približno 300000 gld., ki bo pa pripadla pozneje državi. Lahko bi bilo tudi zboljšanje, da se v ta namen obdavčijo bogate naše hranilnice in posojilnice, kakor je n. pr. Kranjska, ki bi sama lahko žrtvovala na leto po več tisočakov v ta namen. Na vsak način bo treba torej najti novih virov. Zagotovil je končno g. referent deputacijo, da ima vestno, marljivo in naobraženo naše učiteljstvo vseh strank simpatije in naklonjenost na svoji strani.

Daj Bog, da hi rodilo obilo uspeha in sadu delovanje „Slov. učit. društva“!

Samopomoč. „Gospodarski program slovenskega učiteljstva“:*) 18.) Tvrška **J. C. Mayer** — trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani — daje učiteljstvu in njih rodbinam blago po najnižji ceni in daruje poleg tega od iztržka 5% Učiteljskemu konviktu. — 19.) **J. Soklič** — trgovina s klobuki „Pod trančo“, daje od iztržka 5% Učit. konviktu. — Tovariši, organizujmo se, držimo se gesla: „Svoji k svojim!“ ter podpirajmo le take tvrdke, koje tudi nas podpirajo. Gospodarski program, če ga bomo točno izvrševali, nese „konviktu“ na leto lahko dober tisočak. Torej le: Svoji k svojim!

P. n. učiteljstvu Kranjskega šolskega okraja. Tovariši! Ustanovitev učiteljske bolniške blagajnice za Kranjski šolski okraj, o kateri se je že sklepalo na lanskem občnem zboru v Št. Juriji, je gotovo zelo potrebna in vrlo prav bi bilo, ako omenjeno blagajnico ustanovimo. To pa je mogoče le tedaj, ako se odzovemo s pristopom vsi, kajti sicer bi jo ne kazalo ustanavljati. Da pa odbor ve, je li sploh mogoče kako delo v tem smislu započeti, sklenil je to prijaviti v vrlem glasilu našem, „Učiteljskem Tovarišu“, ter tem potom pozvati, naj se vsaka učiteljska oseba našega okraja potom dopisnice gospodu predsedniku Drag. Česniku izjavi, je li voljna pristopiti k temu društvu ali ne. S kolegijskim pozdravom za ves odbor: Tajnik.

Vabilo. Dne 19. t. m. postavilo bode učiteljsko društvo za Novomeški okraj umrlemu tovarišu g. V. Kmetu v Št. Lovrencu nagrobni spomenik. — K tej svečanosti, ki se prične ob 10. uri dopoldne s sv. mašo zadržnico, vabi gđc. koleginje in gg. kolege iz domačega in sosednih okrajev k obilni udeležbi odbor.

Zužemberk, 11. listopada 1897.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Štev. 902

o. šol. sv. Na dvorazrednici v Štrekljevcu razpisano je drugo učiteljsko mesto v IV. plačilnem razredu s prostim stanovanjem v stalno oziroma začasno nameštenje.

Prosnje vlagati je do 20. listopada pri podpisnem c. kr. okrajnem šolskem svetu. C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlji, dne 3. listopada 1897.

Predsednik: *Orešek.*

Štev. 922

o. šol. sv. Na trirazredni ljudski šoli v Zagorji ob Savi je stalno ali začasno popolniti drugo učno mesto z letnimi dohodki 500 gld.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potom semkaj vlagajo do 10. grudna 1897. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, dne 4. listopada 1897.

Štev. 1757

o. šol. sv. Na jednorazredni ljudski šoli na Ostrožnembrdu je popolniti izpraznjeno mesto učitelja-voditelja z dohodki III. plačilnega razreda.

Pravilno opremljene prošnje za to službo naj se predpisanim potom semkaj vlagajo do dne 18. listopada 1897.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini, dne 4. listopada 1897.

Zahl 1310

B. Sch. R. An der einclassigen neu erbauten Volksschule in Altbacher wird die Leiter und Lehrerstelle mit dem Jahresgehälte der IV. Gehältsklasse und dem Weide-

*) Glej „Učiteljski Tovariš“ štev. 20. t. 1.! *Uredn.*

rechte für eine Kuh zur definitiven, eventuell provisorischen Besetzung mit dem Bemerkten ausgeschrieben, dass der betreffende Lehrer mit der subsidiarischen Religionsunterrichtsertheilung betraut wird.

Gehörig instruierte Gesuche sind bis zum 30. November 1897 im vorgeschriebenen Wege hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Götttschee, am 4. November 1897.

Svoji k svojim! Tovariši, zahtevajte pri vseh trgovcih in od „Narodne šole“ Petričeve šolske zvezke v prid učiteljskemu konviktu!

Naročnike prosimo, da se ozirajo pri naročilih in nakupovanju na oznanila našega lista.

Šolski zvezki v prid „Učiteljskemu konviktu“.

Josip Petrič,

trgovec s papirjem in izdelovatelj šolskih zvezkov

v prid „Učiteljskemu konviktu“

v Ljubljani na sv. Petra cesti

(blizo Frančiškanske cerkve)

priporoča svojo dobro urejeno trgovino s papirjem, pisalnim in risalnim orodjem, ter nadalje svinčnike „družbe sv. Cirila in Metoda“.

V zalogi ima vedno najboljši pisarniški, pisemski, ovojni in raznovrstni drugi papir, kakor tudi „narodni papir“.

Velika izber držal, peres, gumie, šolskih ploščic, ertalnikov, čopičev, ravnil, risalnih desk, barvie, raznovrstnega črnila, bilježnikov, poslovnih in spominskih knjig, uradnih in družih zavrtkov ter sploh vse v to stroko spadajočih predmetov po najnižjih cenah.

Častitim gospodom šolskim voditeljem, učiteljem in gospodičnam učiteljicam znižane cene!

(6—11)

Zvezki v prid „Učiteljskemu konviktu“ po načrtu g. mestnega učitelja A. Razingerja.

Zvezki v prid „Učiteljskemu konviktu“ so iz najboljšega papirja in okusno opravljeni.

Zahtevajte jih odločno v vseh trgovinah!

P. n.

Šolskim vodstvom in gg. trgovcem na Gorenjskem

naznanjam uljudno, da ima gospod

KARL FLORIAN, knjigotržec v Kranjuglavno zalogo mojih šolskih zvezkov v prid „Učiteljskemu konviktu“,
katere prodaja po moji originalni ceni.

Z odličnim spoštovanjem

Jos. Petrič

trgovina s papirjem v Ljubljani.

(12—1)

 Zahtevajte svinčnik in užigalice „Družbe sv. Cirila in Metoda!“

 Podpisana tiskarna opozarja slavno slovensko učiteljstvo na zbirko pesmi, ki so izšle v nje založništvu:

✦ Iz luči in teme ✦

Zložil E. Gangl

Cena elegantno vezanemu izvodu samo 1 gld.

Slavno slovensko učiteljstvo naj seže mnogobrojno po tem lepem delu svojega tovariša!

Z vsem spoštovanjem se priporoča

(13—1)

tiskarna R. Miličeva.

«Učiteljski Tovariš» izhaja na 1 poli male osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» plačajo na leto 2 gld. naročnine in 1 gld. udnine.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema gospod Fran Črnagoj v Ljubljani (na Barju).

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. Oznanila in poslanice se računijo za celo stran 10 gld., pol strani 6 gld., $\frac{1}{3}$ strani 4 gld., $\frac{1}{4}$ strani 3 gld., $\frac{1}{8}$ strani 2 gld. manjši inserati po 15 kr. petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru.

Lastnik in založnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.

Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.